

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ДОО-2024/17/НА-СТА-ОНА

Цахим хуудас: www.audit.mn Чойбалсан хот 2024 он	Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Болортуул Утас: 7058-4203, Цахим хаяг: bolortuulb@audit.gov.mn Аудитын менежер: И.Сэмжидмаа Утас: 7058-4204, Цахим хаяг: semjidmaai@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Д.Нармандах Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: narmandakhd@audit.gov.mn Аудитор: Г.Ганбилэг Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: ganbilegg@audit.gov.mn
---	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт.....	3-4
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан.....	5-8
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....	9
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	9
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин.....	9
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	9
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт.....	9
3.5 Зорилтот түвшний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл.....	10
4. Аудитын тайлан.....	11
4.1 Ерөнхий зүйл	11
4.2 Материаллаг байдал	11
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	11
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	12
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	12
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	12
5. Аудитын илрүүлэлт	13
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл.....	13

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ДОА	Дорнод аймаг
НА	Нийцлийн аудит
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
БОАЖГ	Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар
ОНӨААТГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот газар

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

7 дугаар баг, Хэрлэн сум, Дорнод аймаг, 21000
ЗДТГ-ын II байр, Утас/Факс: 7058-4203

2024.03.15 № 290

танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, үр дүн, өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгуудад аудит хийлээ.

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллага үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулахтай холбоотой тодорхой бус байдал үүсээгүй болно.

Аудитын гол асуудал

Санхүүгийн тайлангийн аудитад материаллаг буруу үнэлсэн, нөлөө бүхий эрсдэлтэй удирдлагын үлэмж хэмжээний шийдэл орсон асуудал үйл явдал гараагүй болно.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хангалттай зохистой гэж үзлээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

011021151

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Б.БОЛОРТУУЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	240,227,755.32	297,193,038.21
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	240,227,755.32	297,193,038.21
351	Түүхий эд материал	1,798,000.00	1,798,000.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	1,798,000.00	1,798,000.00
35200	Дуусаагүй үйлдвэрлэл	219,518,000.00	278,013,000.00
354	Хангамжийн материал	18,911,755.32	17,382,038.21
35410	Бичиг хэргийн материал	225,000.00	225,000.00
35420	Аж ахуйн материал	12,225,405.32	10,695,688.21
35450	Барилгын засварын материал	6,461,350.00	6,461,350.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	242,016,574.62	375,875,090.16
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	242,016,574.62	375,875,090.16
392	Биет хөрөнгө	167,457,199.62	301,383,215.16
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	124,662,816.00	124,662,816.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(29,381,704.72)	(36,278,712.76)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	55,794,875.00	154,211,542.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(45,379,249.88)	(50,587,062.44)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	67,937,694.38	81,987,694.38
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(63,031,611.13)	(65,123,894.31)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	7,913,400.00	7,913,400.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,159,200.96)	(5,967,268.36)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	61,623,804.00	100,740,471.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(7,523,623.07)	(10,175,770.35)
393	Биет бус хөрөнгө	74,559,375.00	74,491,875.00
39301	Програм хангамж	1,500,000.00	1,500,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(140,625.00)	(328,125.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	73,200,000.00	73,320,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	482,244,329.94	673,068,128.37
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	482,244,329.94	673,068,128.37
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	482,244,329.94	673,068,128.37
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	102,590,325.00	102,710,325.00
51101	Өмч: - төрийн	102,590,325.00	102,710,325.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	362,769,945.67	553,473,744.10
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	211,843,091.72	362,769,945.67
51220	Тайлант үеийн үр дүн	150,926,853.95	190,703,798.43
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	16,884,059.27	16,884,059.27
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	482,244,329.94	673,068,128.37

2.2 2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	259,811,316.69	344,099,084.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	182,910,666.69	210,333,334.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	182,910,666.69	210,333,334.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	182,910,666.69	210,333,334.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,000,000.00	3,000,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	179,910,666.69	207,333,334.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	76,900,650.00	133,765,750.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	17,932,850.00	38,142,150.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	12,000,000.00	29,750,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	5,932,850.00	8,392,150.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	58,967,800.00	95,623,600.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	58,967,800.00	95,623,600.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	108,884,462.74	153,395,285.57
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	108,884,462.74	153,395,285.57
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	102,220,897.53	149,693,933.28
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	45,798,226.33	71,301,461.13
210101	Үндсэн цалин	39,871,994.33	54,993,579.13
210102	Нэмэгдэл	2,575,603.00	7,825,680.00
210104	Урамшуулал	3,350,629.00	8,482,202.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	5,731,500.00	8,888,300.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	3,897,500.00	6,012,100.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	458,500.00	719,200.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	366,800.00	575,500.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	91,700.00	143,700.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	917,000.00	1,437,800.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,481,340.46	3,574,654.08
210301	Гэрэл, цахилгаан	372,598.46	647,654.08
210302	Түлш, халаалт	1,108,742.00	2,927,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	5,475,190.00	11,725,917.11
210401	Бичиг хэрэг	542,630.00	726,600.00
210402	Тээвэр, шатахуун	3,528,980.00	6,790,400.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	300,000.00	324,200.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	294,360.00	850,000.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	809,220.00	3,034,717.11
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	960,000.00	2,550,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	360,000.00	550,000.00
210604	Урсгал засвар	600,000.00	2,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,270,000.00	2,700,000.00

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

210702	Дотоод албан томилолт	2,270,000.00	2,700,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	639,238.00	3,368,932.50
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	800,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	240,000.00	540,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	54,450.00	246,510.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	39,400.00	316,160.50
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	44,000.00	99,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	240,000.00	1,200,000.00
210807	Газрын төлбөр	21,388.00	167,262.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	39,865,402.74	45,584,668.46
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,338,980.00	27,739,850.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	23,526,422.74	17,844,818.46
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	6,663,565.21	3,701,352.29
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,324,565.21	3,701,352.29
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,324,565.21	3,701,352.29
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	150,926,853.95	190,703,798.43
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	150,926,853.95	190,703,798.43

2.3 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	102,590,325.00	16,884,059.27	211,843,091.72	0.00	331,317,475.99
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	102,590,325.00	16,884,059.27	211,843,091.72	0.00	331,317,475.99
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	150,926,853.95	0.00	150,926,853.95
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	102,590,325.00	16,884,059.27	362,769,945.67	0.00	482,244,329.94
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	102,590,325.00	16,884,059.27	362,769,945.67	0.00	482,244,329.94
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	102,590,325.00	16,884,059.27	362,769,945.67	0.00	482,244,329.94
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	120,000.00	0.00	0.00	0.00	120,000.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү					0.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	190,703,798.43	0.00	190,703,798.43
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	102,710,325.00	16,884,059.27	553,473,744.10	0.00	673,068,128.37

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	79,900,650.00	136,765,750.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,000,000.00	3,000,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	3,000,000.00	3,000,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	3,000,000.00	3,000,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,000,000.00	3,000,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	76,900,650.00	133,765,750.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	17,932,850.00	38,142,150.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	12,000,000.00	29,750,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	5,932,850.00	8,392,150.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	58,967,800.00	95,623,600.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	58,967,800.00	95,623,600.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	79,900,650.00	136,765,750.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	79,900,650.00	136,765,750.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	73,237,084.79	133,064,397.71
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	45,798,226.33	71,301,461.13
210101	Үндсэн цалин	39,871,994.33	54,993,579.13
210102	Нэмэгдэл	2,575,603.00	7,825,680.00
210104	Урамшуулал	3,350,629.00	8,482,202.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	5,731,500.00	8,888,300.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	3,897,500.00	6,012,100.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	458,500.00	719,200.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	366,800.00	575,500.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	91,700.00	143,700.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	917,000.00	1,437,800.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,481,340.46	3,574,654.08
210301	Гэрэл, цахилгаан	372,598.46	647,654.08
210302	Түлш, халаалт	1,108,742.00	2,927,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,398,280.00	8,691,200.00
210401	Бичиг хэрэг	274,940.00	726,600.00
210402	Тээвэр, шатахуун	3,528,980.00	6,790,400.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	300,000.00	324,200.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	294,360.00	850,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	960,000.00	6,800,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	360,000.00	4,800,000.00
210604	Урсгал засвар	600,000.00	2,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,270,000.00	2,700,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,270,000.00	2,700,000.00

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,139,238.00	3,368,932.50
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	800,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	240,000.00	540,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	54,450.00	246,510.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	39,400.00	316,160.50
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	44,000.00	99,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,740,000.00	1,200,000.00
210807	Газрын төлбөр	21,388.00	167,262.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,458,500.00	27,739,850.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,458,500.00	27,739,850.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	6,663,565.21	3,701,352.29
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,324,565.21	3,701,352.29
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,324,565.21	3,701,352.29

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	98,623,600	97,381,548
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	98,623,600	97,381,548
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	98,623,600	97,381,548
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	71,903,500	71,301,461
210101	Үндсэн цалин	55,652,300	54,993,579
210102	Нэмэгдэл	8,777,000	7,825,680
210104	Урамшуулал	7,474,200	8,482,202
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	8,888,300	8,888,300
210201	Тэтгэврийн даатгал	6,012,100	6,012,100
210202	Тэтгэмжийн даатгал	719,200	719,200
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	575,500	575,500
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	143,700	143,700
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,437,800	1,437,800
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,727,000	3,574,654
210301	Гэрэл, цахилгаан	800,000	647,654
210302	Түлш, халаалт	2,927,000	2,927,000
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	7,298,200	7,298,200
210401	Бичиг хэрэг	726,600	726,600
210402	Тээвэр, шатахуун	5,621,600	5,597,400
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	300,000	324,200
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	650,000	650,000
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,600,000	1,600,000
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	550,000	550,000

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

210604	Урсгал засвар	1,050,000	1,050,000
2107	Томилолт, зочны зардал	1,500,000	1,500,000
210702	Дотоод албан томилолт	1,500,000	1,500,000
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,056,600	2,568,933
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	540,000	540,000
210803	Даатгалын үйлчилгээ	246,600	246,510
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	670,000	316,161
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	200,000	99,000
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,200,000	1,200,000
210807	Газрын төлбөр	200,000	167,262
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	650,000	650,000
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	650,000	650,000
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	95,623,600	95,623,600
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	95,623,600	95,623,600
122005	Орон нутгийн төсвөөс	95,623,600	95,623,600

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	38,142,150.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	38,142,150.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	35,682,850.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,393,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,193,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	200,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,200,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,250,000.00
210604	Урсгал засвар	950,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,200,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,200,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	800,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	800,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,089,850.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,089,850.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,459,300.00
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,459,300.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	38,142,150.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	38,142,150.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	29,750,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	8,392,150.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Байгууллагын зорилго нь ойн нөхөн суулгалт хамгаалалт, зохистой ашиглалтыг төлөвлөх зорилго зорилттой, хэрэгжүүлэх, ойн бодлогыг хэрэгжүүлэх юм.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн анги нь Ойн тухай хууль, Байгаль орчны тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журмын хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд онцлох өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн анги нь 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн анги нь 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн Сайдын 2017 оны 388 дүгээр тушаалаар баталсан аж ахуйн нэгжид мөрдөгдөх “Санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна. Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 190.8 сая төгрөгөөр буюу 39.5 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	0.00	0.00	0.00
Авлага	0.00	0.00	0.00
Бараа материал	240,227.7	297,193.0	56,965.3
Үндсэн хөрөнгө	242,016.6	375,875.1	133,858.5
Нийт хөрөнгө	482,244.3	673,068.1	190,823.8
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	482,244.3	673,068.1	190,823.8
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	482,244.3	673,068.1	190,823.8

Дээрх хүснэгтээс харахад бараа материалын дансны үлдэгдэл 297.1 сая төгрөг болж 56.9 сая төгрөгөөр өссөн нь 15.8 сая төгрөгийн бараа материал худалдан авч, БОАЖГ-аас 60.0 сая төгрөгийн модны үрсэлгээ үнэ төлбөргүй шилжүүлж авсан, 18.9 сая төгрөгийн бараа материалыг зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 375.8 сая төгрөг болж 133.8 сая төгрөгөөр өссөн нь 30.0 сая төгрөгийн газрыг хөрөнгөд бүртгэж авсан, Чойбалсан хөгжил ОНӨААТГ-аас 72.4 сая төгрөгийн трактор, 26.0 сая төгрөгийн авто машин, 9.8 сая төгрөгийн нүх ухагч, 6.6 сая төгрөгийн анжис, 32.5 сая төгрөгийн мод суулгагч тус тус шилжүүлж авсан, 4.2 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмж худалдан авч, 29.9 сая төгрөгөөр илүү бүртгэсэн газрыг данснаас хасаж, 17.8 сая төгрөгийн элэгдэл тооцсонтой холбоотой байна.

Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/ дансны үлдэгдэл 673.0 сая төгрөг болж 190.8 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант оны үр дүнтэй холбоотой байна.

3.5 Зорилтот түвшний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн тайлант оны үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 3.0 сая төгрөгөөр, зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 95.6 сая төгрөгөөр, нийт зардлыг 98.6 сая төгрөгөөр тус тус баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 95.6 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, 3 сая төгрөгийн өөрийн орлого олж эх үүсвэрийг бүрдүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 97.4 сая төгрөг буюу 98.7 хувьтай байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар

анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой өгсөн нэг зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Г.Ганбилэг гүйцэтгэж, хяналтыг аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Д.Нармандах, аудитын менежер И.Сэмжидмаа, дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Болортуул нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны санхүүгийн тайланг Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдрийн 04 дүгээр албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2023 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2023 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 153.4 сая төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 2.3 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудаст мэдээлбэл зохих мэдээллийг хуулийн хугацаанд бүрэн мэдээлсэн байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд шалгасан зүйлийг холбогдох шалгуурт нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Дорнод аймгийн Баян-Уул суман дахь Ойн ангийн 2023 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийгдээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 358.3 мянган төгрөгийн 1 төлбөрийн акт тогтоож, 1 зөвлөмж хүргүүлснийг бүрэн хэрэгжүүлж ажилласан байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Зөвлөмж	1	0.0	1	0.0	100
Төлбөрийн акт	1	358.3	1	358.3	100
Нийт дүн	1	358.3	1	358.3	100

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Аудитаар нийт 120.0 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад залруулах бичилт хийлгэсэн.

Залруулсан алдаа:

Байгууллагын эзэмшилд бүртгэлтэй газрыг данс бүртгэлд тусгаж аваагүй байгааг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1-т “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлтөд гарсан алдааг алдаа гарсан шалтгаан, залруулах аргыг тодорхой тусгасан баримт, тайланг үндэслэн залруулах бөгөөд зөвшөөрсөн болон залруулга хийсэн албан тушаалтан гарын үсэг зурж баталгаажуулна” гэж заасны дагуу залруулсан.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Газрыг бүртгэлд тусгаагүй.	1	120.0	1	120.0			1	120.0				
Дүн	1	120.0	1	120.0			1	120.0				

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

